

טופס 161 החדש - המדריך המלא למילוי הטופס

מאת: נדב טסלר

טופס 161 החדש, הודעה על פרישה מעבודה, הוא הטופס אותו מגישים לעובד בסיום עבודה. המדריך המלא, כיצד יש למלא את טופס 161 החדש בהתאם לתקנות האחרונות של רשות המיסים.

דף 1 מתוך 4 161

חלקים א' ו-ב בטופס זה ימולאו ע"י המעסיק⁽¹⁾.
חלק ב' בטופס זה ימולא ע"י העובד⁽²⁾.
לאחר מילוי חלק ב' בטופס זה, חובה על המעסיק למסור את הטופס למקד השומה וכן לעובד / לשאיריו, או למי מטעמם. במקרים בהם ניתנו על ידי המעסיק הנחיות לקופות הנמל בחלק ג', באחריות העובד למסור טופס זה לקופות הנמל.
הטופס כתוב בלשון זכר - מתייחס גם לנקבה

לכבוד מקד שומה

הודעה על פרישה מעבודה

יש למלא את הטופס בעת פרישתו המוחלטת והסופית של העובד, כאשר לעובד המורש נצברו סכומים וזכויות בגין תקופת עבודתו אצל המעסיק ממנו פרש וזאת, בין אם הכספים משולמים על ידי המעסיק במישרין ובין אם באמצעות קופות גמל.

טופס זה: מקורי מתקן טופס קודם מתאריך: / /

חלק א' - הודעת המעסיק

א.1 פרטי העובד

מספר זהות	שם פרטי	שם משפחה	תאריך לידה
/ /			/ /
כתובת		☐ העובד הוא בעל שליטה ⁽³⁾ במעסיק ☐ העובד הוא קרוב ⁽⁴⁾ של בעל השליטה במעסיק, הקירבה:	
מס' בית/דירה	יישוב	מיקוד	מספר טלפון/נייד
כתובת דואר אלקטרוני			

א.2 פרטי המעסיק

מספר תיק ניכויים	שם	כתובת
9		
רחוב	מס' בית/דירה	יישוב
מיקוד		חתימה וזילת/נווד

טופס 161 החדש או הודעה על פרישה מעבודה הינו טופס חדש אותו השיקה רשות המיסים, הטופס ממזג את הטפסים הקיימים טופס 161 וטופס 161א ובאמצעותו מורה המעסיק על יתרת כספי הפיצויים העומדים לרשות העובד.

בשל מבצע חרבות ברזל דחתה רשות המיסים את השימוש בטופס 161 חדש והוא יכנס לתוקף החל מיום 01/01/2024. הטופס רלוונטי לפרישות החל ממועד זה או לפרישות שטרם טופלו. הטופס החדש משלב את הטפסים שהיו קיימים עד כה (טופס 161 וטופס 161א) והוא מורכב משלושה חלקים:

1. חלק א' - הודעת המעסיק - בחלק זה יפרט המעסיק את הפיצויים העומדים לרשות העובד

2. חלק ב' - הודעת העובד - בחלק זה יפרט העובד את בחירותיו לגבי כספי הפיצויים

3. חלק ג' - הנחיות המעסיק - בחלק זה המעסיק ינחה את הקופות ואת רשות המיסים ביחס לבחירותיו של העובד

מדריך זה עוסק באופן מילוי הטופס החדש בהתאם להנחיות הידועות של רשות המיסים. שימו לב כי מכיוון שמדובר בטופס חדש ישנם הנחיות המתעדכנות מידי שבוע.

בשל מבצע חרבות ברזל רשות המיסים פרסמה הודעת דחייה לטופס, הטופס החדש יכנס לתוקף בחודש ינואר 2024. עד אז עדיין ניתן להשתמש בטופס 161 הישן ובטופס 161א.

מה עושים עם טופס 161?

עובדים, אתם בטח שואלים את עצמכם למה צריך טופס 161?

טופס 161 ישמש אתכם לצורך משיכת כספי הפיצויים. גם במידה שאתם לא צריכים את הטופס היום יש לשמור אותו, ומומלץ לסרוק אותו למחשב. בעתיד במידה ולא יהיה לכם את הטופס תידרשו לשלם מס בגובה 47% על כספי הפיצויים.

במידה שבעבר לא מילאתם את חלק ב' חלק העובד, יראו כאילו בחרתם ברצף קצבה ולצורך משיכת הכספים תידרשו לבצע חרטה מרצף קצבה.

במידה שיש ברשותכם טופס חתום – נדרש להעביר אותו לידי קרנות הפנסיה וקופות הגמל.

מעסיקים, יש לתת לעובד את טופס 161 לאחר חתימתכם ולהעביר העתק מהטופס לידי רשות המיסים באמצעות האזור האישי שלכם.

מה זה טופס 161?

טופס 161, או הודעה על פרישה מעבודה, הוא הטופס אותו מגישים לעובד בסיום עבודה. יחד עם **טופס 161** חייב המעסיק להגיש לעובד מכתב שחרור כספי פיצויים המופנה אל הקופות בהם צבורים כספי הפיצויים.

טופס 161 מעיד על ניתוק יחסי עובד- מעביד ומפרט את הכספים העומדים לרשות העובד ואת התקרות לצורך משיכת הכספים או לצורך השארת הכספים. לאחר חתימה של העובד על הטופס יש להעביר אותו לפקיד השומה בצירוף 3 תלושי שכר אחרונים של העובד, העתק של הטופס יש למסור לעובד ולקופות השונות על מנת להודיע להן על בחירותיו של העובד.

עובדים, ללא טופס 161 תשלמו מס מירבי על כספי הפיצויים בקופה.

מעסיקים, את הטופס יש למלא גם במידה שהעובד אינו זכאי למשוך את כספי הפיצויים והכספים נשארים לזכותו בקופות (לדוגמה במסגרת צו ההרחבה לפנסיית חובה).

מכיוון שהטופס משפיע על משיכת הפיצויים של העובד, חשוב להקפיד על מילוי נכון של הטופס ולציין את כלל הפיצויים שעומדים לרשות העובד.

מילוי טופס 161 החדש

מדריך זה, כולל הסבר מלא למילוי **טופס 161 החדש** כולל ההנחיות אותן פרסמה רשות המיסים והחוזרים שהתפרסמו במהלך השנים האחרונות.

מה חדש בטופס 161?

הטופס החדש ממזג את הטופס הקודם ואת טופס 161א שכלל את התייחסות העובד לכספי הפיצויים בנוסף נותן הטופס מענה למספר אירועים נפוצים בסיום עבודה.

1. רצף קצבה אוטומטי – החל משנת 2017 קיים רצף קצבה אוטומטי אך עד כה רצף זה לא היה מתועד בשום מקום.

2. זקיפת שווי על כספי פיצויים – החל משנת 2017 נדרש לבצע **זקיפת הכנסה** על הפקדות לרכיב הפיצויים לעובד ששכרו עולה על 39,300 ש"ח (בשנת 2023), הפקדות אלו לפיצויים יש לרשום בצורה שונה ב**טופס 161** והם לא יבואו בסכום המענק שיירשם בסעיף א.9

- פרישה מדומה וקיבוע זכויות – בשנים האחרונות יותר ויותר עובדים יוצאים לפנסיה לפני סיום עבודה. הטופס מאשר את ציון כספי הפיצויים שהומרו לקצבה.
- קבלת פנסיה תקציבית – הטופס בוחן את זכאות העובד לפנסיה תקציבית והאם בגין אותו שכר הופקדו עבורו כספים נוספים לחיסכון הפנסיוני.

חלק א' בטופס 161 החדש – הודעת המעסיק

המעסיק נדרש למלא את חלק א' ואת חלק ג' בטופס 161. העמוד הראשון דומה מאוד למה שהכרנו עד כה. כבר בראש הטופס מופיעים שני חלקים חשובים, תאריך ההגשה והאם מדובר בטופס מקורי או תיקון.

דף 1 מתוך 4 161

חלקים א' ו-ג' בטופס זה ימולאו ע"י המעסיק⁽¹⁾.
 חלק ב' בטופס זה ימולאו ע"י העובד⁽²⁾.
 לאחר מילוי חלק ב' בטופס זה, חובה על המעסיק למסור את הטופס למקיד השומה וכן לעובד / לשאידי, או למי מטעמם. במקרים בהם ניתנו על ידי המעסיק הנחיות לקופות הגמל בחלק ג', באחריות העובד למסור טופס זה לקופות הגמל.

לכבוד פקיד שומה

הטופס כתוב בלשון זכר - מתייחס גם לנקבה

הודעה על פרישה מעבודה

יש למלא את הטופס בעת פרישתו המוחלטת והסופית של העובד, כאשר לעובד הפורש נצברו סכומים זכויות בגין תקופת עבודתו אצל המעסיק ממנו פרש וזאת, בין אם הכספים משולמים על ידי המעסיק במישרין ובין אם באמצעות קופות גמל.

חלק א' - הודעת המעסיק טופס זה: מקורי מתקן טופס קודם מתאריך / /

מספר זהות	שם פרטי	שם משפחה	תאריך לידה
_____	_____	_____	____/____/____
כתובת		☐ העובד הוא בעל שליטה ⁽³⁾ במעסיק	
רחוב		☐ העובד הוא קרוב ⁽⁴⁾ של בעל השליטה במעסיק, הקירבה:	
מס' בית/ידיה	יישוב	מיקוד	מספר טלפון/נייד
_____	_____	_____	_____
כתובת דואר אלקטרוני		מספר טלפון/נייד	
_____		_____	

2.א פרטי המעסיק

מספר תיק ניכויים	שם	כתובת
9	_____	_____
כתובת דואר אלקטרוני	רחוב	מס' בית/ידיה
_____	_____	_____
כתובת דואר אלקטרוני	יישוב	מיקוד
_____	_____	_____
כתובת דואר אלקטרוני	מספר טלפון/נייד	מיקוד
_____	_____	_____

- חובה למלא את תאריך ההגשה, טופס 161 ללא תאריך, אינו תקין ולא יתקבל על ידי הקופה.
- את הטופס המקורי מעבירים לידי פקיד השומה, העתק מטופס 161 אפשר למסור לעובד לצורך משיכת הכספים.
- במידה ורוצים לתקן טופס 161, צריך למלא טופס חדש, כאשר צריך לציין כי טופס זה מתקן טופס קודם.

4.א תקופת העבודה

תאריך התחלת העבודה	תאריך הפרישה ⁽⁶⁾	תקופת העבודה ⁽⁷⁾
שנה חודש יום	שנה חודש יום	חלקי שנים בשנים
____/____/____	____/____/____	____/____/____

3.א סיבת הפרישה (סמן אחת מהאפשרויות)

☐ יציאה לנימלאות, פיטורין או התפטרות
☐ פטירה
☐ נכות יציבה של 75% לפחות ⁽⁵⁾

- סעיף א.4, תקופת עבודה – יש לרשום את ימי העבודה של העובד מיום הקליטה ועד ליום הפרישה כולל. מתקופה זו צריך לנכות ימי חופשה ללא תשלום (חל"ת). את מספר הימים יש לחלק ב-365. במידה והעובד עבד תקופות לא רצופות או ששכרו השתנה במהלך התקופה אנו נציין זאת בהמשך הטופס בסעיף א.5.

2. סעיף א.3, **סיבת הפרישה** – במרבית המקרים נסמן את סעיף 1, יציאה לגמלאות, פיטורין או התפטרות. במקרה של מוות, נסמן את סעיף 2. במקרה של מוות זכאים השארים לפטור מוגדל על כספי הפיצויים (תקרה כפולה). בשנת 2023 התקרה הכפולה עומדת על 26,620 ש"ח עבור כל שנת עבודה. ככל שהעובד פרש בשל נכות יציבה, חשוב לציין זאת בטופס – סימון נכון יקל על העובד בהתנהלות מול רשות המיסים.

סעיף א.5 בטופס 161- תקופות עבודה לא רצופות

1. חשוב לדווח על שינויים מהותיים שהתרחשו במהלך תקופת העבודה. לדוגמא, חופשות ללא שכר, שינויים בשיעורי המשרה, הפחתות שכר. יש למלא כל תקופה בשורה נפרדת, במידה שאין מקום יש לצרף **טפסי 161** נוספים.
2. עובד שעבר ממשרה מלאה למשרה חלקית, יש לחשב שכר אחרון לגבי כל אחת מתקופות העבודה באופן יחסי למידת החלקיות של העבודה.
3. במידה והיקף העבודה והשכר משתנים מידי חודש, יש לחשב את הפיצויים לפי השכר הממוצע של העובד ב-12 החודשים שקדמו לסיום העבודה.

סעיף א.6 בטופס 161 – משכורת העובד

6.א משכורת העובד

משכורת - חבות פיצויים ⁽¹²⁾ <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	משכורת מבוטחת אחרונה ⁽¹¹⁾ <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	משכורת חודשית אחרונה ⁽¹⁰⁾ <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
--	---	---

1. סעיף א.6, **משכורת העובד – משכורת חודשית אחרונה**, הכנסת העובד מעבודה למעט תשלומים ששולמו לו לכיסוי הוצאות ולמעט שווי רכב. המשכורת החודשית תשמש אותנו מאוחר יותר לצורך קביעת תקרת הפיצויים. סעיף המשכורת החודשית עשוי להיות גבוה מסעיף שכר העבודה שמופיע בצד שמאל.
 2. **משכורת מבוטחת אחרונה** – בחלק זה נוסף שדה חדש, משכורת מבוטחת אחרונה. השכר בגינו הפקיד המעסיק לרכיב התגמולים בשיעור שלא יפחת מ-5%. סעיף זה יסייע בהמשך לחישוב התקרה להשלמת רצף קצבה.
 3. **שדה משכורת – חבות פיצויים** המשכורת לצורך חישוב חבות הפיצויים של העובד ואינה כוללת רכיבים כמו שעות נוספות או בונוס.
- ככל ששכר העובד נמוך מתקרת הפיצויים השנתית ישנה חשיבות גדולה לאופן חישוב המשכורת החודשית.

סעיף א.7 בטופס 161 – פנסיה תקציבית

סעיף זה נועד עבור עובדים הזכאים לפנסיה תקציבית, ככל שהעובד לא זכאי לפנסיה תקציבית יש לסמן V בחלק העליון. במידה שהעובד זכאי לפנסיה תקציבית יש לציין את השכר הקובע לצורך חישוב פנסיה תקציבית. מטרת הסעיף למנוע מבעלי שליטה לקבל פנסיה תקציבית על אותם רבדי שכר שהופנו בגינם הפקדות לחיסכון הפנסיוני.

7.א קצבה ממעסיק או משלם מטעמו (להלן: "פנסיה תקציבית"), בגין תקופת העבודה (יש לסמן V לפי העניין)

☐ העובד לא זכאי לפנסיה תקציבית.
☐ העובד זכאי לפנסיה תקציבית החל מתאריך _____, המשכורת לפיה מחושבת הפנסיה התקציבית _____ ₪.

סעיף א.8 בטופס 161 – מענק לשיעורין

מיועד עבור עובדים המקבלים את מענק הפרישה לשיעורין לאורך השנה או בין שנות מס, חבות הפיצויים על המענק תהייה בהתאם למועד קבלת הכספים ובהתאם לאותה שנת מס.

א.8 תשלום מענק פרישה לשיעורין

הסכום בש"ח	תאריך התשלום שנה חודש יום	הסכום בש"ח	תאריך התשלום שנה חודש יום	הסכום בש"ח	תאריך התשלום שנה חודש יום

סעיף א.9 בטופס 161 – פירוט תשלומי הפיצויים שנצברו לעובד

א.9 פירוט המענקים ⁽¹³⁾ בגין תקופת העבודה (למעט תשלומים שחויבו במס אשר יפורטו בחלק א.10)					
הסכום הכולל לרבות צבירה נוספת	הסכום ליום הפרישה ⁽¹⁹⁾	תאריך הפקדה ראשון / תאריך התשלום לעובד ⁽¹⁸⁾	קוד המשלם ⁽¹⁶⁾	שם המשלם ⁽¹⁴⁾	1
	צבירה נוספת ⁽²⁰⁾	תאריך הפקדה אחרון לקופה	סוג התשלום ⁽¹⁷⁾	מספר תיק הניכויים ⁽¹⁵⁾	
הסכום הכולל לרבות צבירה נוספת	הסכום ליום הפרישה	תאריך הפקדה ראשון / תאריך התשלום לעובד	קוד המשלם	שם המשלם	2
	צבירה נוספת	תאריך הפקדה אחרון לקופה	סוג התשלום	מספר תיק הניכויים	

- סעיף זה פירוט המענקים מחליף את סעיף ח' שהיה קיים בטופס הקודם. זהו אחד החלקים החשובים ביותר בטופס 161. המעסיק יפרט בכל שורה את הכספים הצבורים בקופות הגמל, קרנות הפנסיה וביטוחי המנהלים. ניתן לקבל את כל המידע באמצעות פניה למסלקה הפנסיונית.
- בסעיף זה אין לציין כספים שהופקדו ובוצעה עבורם זקיפת שווי – כספים אלה יש לציין בסעיף הבא.
- יש לציין את כלל המענקים המשולמים על ידי המעסיק ועומדים בקריטריונים של מענקי פרישה: ימי מחלה, השלמת פיצויים, מענק הסתגלות, מענק שנים עודפות.
- עובד שיצא לחל"ת שעולה על 14 ימים (לדוגמה בתקופת הקורונה) זכאי להשלמת פיצויים בגין 14 ימי עבודה. השלמת הפיצויים תרשם על משלם המעסיק. שימו לב כי תקופה זו אינה מגדילה את הוותק לפטור על כספי הפיצויים.
- צבירה נוספת, הפקדות לפיצויים ששטרם הועברו לקופות או טרם נקלטו בחשבון.
- במידה ושולמו כספי פיצויים לקופת גמל יש להפריד בין כספים שהופקדו לפני שנת 2008 (סוג משלם 4) וכספים שהופקדו לאחר שנת 2008 (סוג משלם 6). על כספי פיצויים שהופקדו לקופת גמל לאחר שנת 2008 העובד יוכל להחיל רצף קצבה באמצעות חלק ב' של טופס זה.

1" המעסיק
2" מינהלת הגמלאות של עובדי המדינה
3" קופה מרכזית לפיצויים (כולל המוסד לביטוח לאומי המשלם מענק בעקבות פירוק או פשיטת רגל)
4" קופת גמל לפיצויים או לתגמולים שבמקור בה הופקדו כספים ברכיב הפיצויים על ידי המעסיק לטובת העובד. יובהר, אין לשנות את קוד המשלם במקרים בהם כספים כאמור נויודו לקופת גמל לקצבה (כספים שנויודו ימשיכו לשמור על מהותם ואפיונם במועד ההפקדה המקורי).
5" קופת פנסיה ותיקה
6" קופת גמל לקצבה

במידה ויש צורך לציין משלמים נוספים ואין מקום בטופס, עליך להוסיף טפסי 161 נוספים.

סעיף א.10 – טיפול בזקיפת כספי פיצויים

10.א. הפקדות המעסיק למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה שהעובד חויב במס⁽²¹⁾, בהתאם לסעיפים 3(ה3)(א) ו-3(ה3)(ב) לפקודה העובד לא חויב במס העובד חויב במס ולהלן התשלומים:

שם המשלם ⁽¹⁴⁾	מספר תיק הניכויים ⁽¹⁵⁾	התשלומים שחויבו במס	התשלומים שחויבו במס לרבות רווחים ליום הפרישה
	9		
	9		
	9		
סה"כ חלק א.10:			

1. החל משנת 2017 יש לזקוף הכנסה לעובד על כספי פיצויים העולים על השכר המבוטח או תקרת שכר של 39,300 ש"ח (תקרה עדכנית לשנת 2023).
2. המעסיק יפרט את התשלומים שחויבו במס בערכם הנומינאלי ויפרט נספח המפרט את ההפקדות שבוצעו הכולל את הפרטים הבאים: חודש עבודה, משכורת, משכורת מבוטחת וחלק ההפקדה למרכיב הפיצויים שעליו בוצעה זקיפת הכנסה.
3. בעמודה הבאה ירשום המעסיק את שווי הפיצויים כולל הרווחים כפי שהתקבלו מהקופה.

סעיף א.11 – פרישה מדומה

בשנים האחרונות יותר ויותר עובדים מבינים את הכדאיות של קבלת קצבה החל מגיל הפרישה. לתהליך זה קוראים פרישה מדומה, העובד עדיין ממשיך לעבוד אך מקבל קצבה גם מרכיב הפיצויים. עד כה נדרש עובד שבחר בפרישה מדומה וביצע קיבוע זכויות לקבל הצהרה מהמעסיק על כך שבסיום עבודה המעסיק לא יחשב לו את הזכאות לפטור ויעביר את חישוב הפטור לרשות המיסים.

בטופס 161 החדש, המעסיק מציין את גובה יתרת הפיצויים שהמיר העובד לקצבה חודשית. חשוב לציין כי כיום נתון זה לא ניתן במסגרת המסלקה ויש לבקש אותו פרטנית מהחברה.

11.א. קצבה טרם הפרישה⁽²²⁾ בגין תקופת העבודה

שם המשלם ⁽¹⁴⁾	מספר תיק הניכויים ⁽¹⁵⁾	קוד המשלם ⁽¹⁶⁾	חודש המרה לקצבה	סכום הקצבה ⁽²³⁾	הסכום הכולל שעל בסיסו חושבה הקצבה ⁽²⁴⁾
	9	סוג התשלום - 30			
	9	סוג התשלום - 30			
סה"כ חלק א.11:					
סכום המענק הכולל ⁽²⁵⁾ - סה"כ חלקים א.9, א.10 ו-א.11:					

בתחתית הטבלה יש לציין את סך המענקים שעומדים לרשות העובד. מענקים חייבים, מענקים לאחר זקיפת שווי ומענקים שהומרו לקצבה. בצורה זאת יכול לראות פקיד השומה את התמונה המלאה לגבי סך המענקים.

סעיף א.12 - תקרה לרצף קצבה

החל משנת 2017 רואה רשות המיסים בעובד כמי שבחר להשאיר את הכספים בקופה למטרת רצף קצבה. כדי לעמוד בתנאי, המעסיק יסמן האם העובד עומד בתנאים לרצף קצבה אוטומטי:

1. הכספים שהופקדו לחשבוננו עומדים בתקרה (בשנת 2023) 392,770 ש"ח או 39,300 ש"ח כפול הוותק בעבודה (הגבוה מביניהם).

2. כל כספי הפיצויים שעומדים לרשותו בסעיף א.9 הופקדו בקופה לקצבה כלומר אין כספים בקוד 4 או השלמת כספים על ידי קופה מרכזית או על ידי המעסיק.

12.א התקרה לרצף קצבה ברירת מחדל (יש לסמן V לפי העניין)

1. מתוך סכום המענק הכולל ⁽²⁵⁾ , סך הסכומים העומדים לרשות העובד שהופקדו ע"י המעסיק במרכיב הפיצויים בכל קופות הגמל לקצבה, אינו עולה על התקרה הנקובה בסעיף 9(א7)(11) לפקודה (להלן: "רצף קצבה ברירת מחדל"). ☐ אינו עולה ☐ עולה
2. המענקים המדווחים בחלק א.9 כוללים מענקים ממשלמים שאינם קופות גמל לקצבה, כדוגמת מעסיק וקופה מרכזית לפיצויים. ☐ כן ☐ לא

ככל שהעובד עומד בתנאים לרצף קצבה והוא לא יחזיר לנו את חלק ב' חתום נוכל להשלים את התהליך בחלק ג'.

סעיף א.13- טבלה מסכמת

הגענו לסופו של חלק א' חלק המעסיק. בסוף החלק נמצאת טבלה חדשה המפרטת את סך הסכומים העומדים לרשות העובד ואת האפשרויות שהוא יכול לקבל בגינם בחלק ב' בטופס 161.

13.א סכומים מרביים לפרישה - נתוני עזר לעובד

סכום המענק החייב במס ⁽²⁹⁾	סכום המענק הפטור לפי סעיף 9(א7) ⁽²⁸⁾	סכום לרצף פיצויים ⁽²⁷⁾	סכום לרצף קצבה ⁽²⁶⁾	סכום המענק הכולל ⁽²⁵⁾	הסכום המרבי

הסבר לגבי אופן מילוי הטבלה

סכום המענק הכולל – סך סכומי הפיצויים כפי שפרטנו אותם בתחתית הטבלה של א.11. סכום המורכב מסך המענקים שעומדים לרשות העובד, מענקים עם זקיפת שווי ומענקים שהומרו לקצבה.

סכום לרצף קצבה, הסכום המירבי אותו ניתן לייעד לרצף קצבה, סכום זה יהיה הגבוה מבין המשכורת המבוטחת כפול הוותק (סעיפים א.4 X 6) או הפקדות שוטפות שנעשו בהתאם למשכורת המבוטחת (יש לכלול בסכום לרצף קצבה גם את הסכום שהומר כבר לקצבה בסעיף א.11).

סכום לרצף פיצויים – הסכום המירבי שניתן לייעד לרצף פיצויים מורכב מחבות הפיצויים בתוספת 4 פעמים שכר ממוצע במשך כפול שנות הוותק. מסכום זה יש לכות כספים שיועדו לרצף קצבה. בשנת 2023 השכר הממוצע במשך הוא 11,870 ש"ח והתקרה היא 47,480 ש"ח כפול שנות הוותק.

סכום המענק הפטור – משכורת לכל שנת עבודה ולא מעבר לתקרה – 13,310 ש"ח כפול הוותק. כאשר במידה ששכרו של העובד נמוך מהתקרה ניתן להגדיל את הפטור המגיע לו בעד 150% ולא מעבר לתקרה. במידה וסכום המענק הפטור עולה על המענקים שרשומים בסעיף א.9 יש לרשום את סכום המענקים הצבורים.

סכום המענק החייב – ככל שישנו מענק חייב יש לציין את הפער בין סך המענקים שנצברו בסעיף א.9 לבין המענק הפטור. שימו לב כי בסעיף זה **לא מציינים** את המענקים עליהם קיימת זקיפת שווי (א.10).

סכום המענק החייב במס ⁽²⁹⁾	סכום המענק הפטור לפי סעיף 9(א7) ⁽²⁸⁾	סכום לרצף פיצויים ⁽²⁷⁾	סכום לרצף קצבה ⁽²⁶⁾	סכום המענק הכולל ⁽²⁵⁾	הסכום המרבי
א.9	חישוב	חישוב	חישוב	11.א+10.א+9.א	

חלק ג' בטופס 161 החדש – חישוב המעסיק והנחיות לקופת הגמל

לאחר סיום מילוי חלק א' בטופס יש להעביר אותו לידי העובד כדי שימלא את בחירותיו (חלק זה מחליף את טופס 161א הישן) יש להגדיר לעובד מה פרק הזמן העומד לרשותו לצורך מילוי חלק ב'.

רשות המיסים קבעה שעל העובד להחזיר את הטופס לכל היותר תוך 10 ימים מהיום שבו המעסיק העביר לידי העובד את הטופס 161.

חלופה א' – העובד לא החזיר למעסיק את חלק ב'

ברשות המיסים מודעים לכך כי במקרים רבים העובד לא ימלא את חלק ב' ולכן הם מאפשרים למעסיק לקבוע כי במידה שהעובד לא החזיר למעסיק את הטופס וכלל כספי הפיצויים העומדים לרשותו נמצאים בקופה לקצבה יראו בכספים כאילו הושארו בקופה לצורך קבלת קצבה.

עובד שבעתיד ירצה למשוך את הכספים יידרש לבצע חרטה מרצף קצבה מול רשות המיסים.

חלופה א' – העובד לא העביר למעסיק את חלק ב' ובנוסף התקיימו שני התנאים שלהלן:

1. סך הסכומים שהופקדו בקופות הגמל לקצבה אינו עולה על התקרה ל"רצף קצבה ברירת מחדל", הנקובה בסעיף 9(א7)(11) לפקודה.
2. מעבר לסכומים כאמור, העובד אינו זכאי למענק פרישה נוסף ממשלם שאינו קופת גמל לקצבה.

הנחיות לקופות -

יש לראות בסכומים כאמור סכומים שיועדו לרצף קצבה, אלא אם העובד יעביר לקופות הגמל אישור פקיד שומה הקובע אחרת.

שימו לב כי במידה שהעובד זכאי להשלמת פיצויים או לסכומים אחרים במזומן לא ניתן לבחור באפשרות זאת.

חלופה ב' – העובד החזיר למעסיק את חלק העובד והוא עומד בתנאים

אחת המטרות של טופס 161 היא מתן כלים נוספים למעסיק לגבי בחירותיו של העובד לגבי משיכת פיצויים פטורים, רצף קצבה או רצף פיצויים מבלי שהוא יצטרך לגשת לפקיד השומה. לכן במידה שהעובד עומד בכל התנאים הבאים והוא החזיר את חלק ב' בטופס לידי המעסיק, המעסיק יוכל לחתום על טופס 161 ולהעבירו לידי העובד.

1. העובד אינו בעל שליטה או קרוב משפחה של המעסיק
2. לא מדובר בתשלום מענק עקב פטירה
3. **המשכורת המבוטחת של העובד לא עולה על התקרה של 39,300 ש"ח (בשנת 2023) – עובדים ברמת שכר גבוהה יותר ידרשו לפנות למס הכנסה. שימו לב כי במידה שלא נרשמו לעובד סכומים בסעיף א.10 אין צורך להפנות את העובד למס הכנסה.**
4. הפקדות המעסיק לקופות נעשו בהתאם לתקנה 19 (כלומר הפקדות פיצויים לצד תגמולים) ולא בוצעו הפקדות מעבר לתקרה.
5. הבחירות של העובד בחלק ב' הן בהתאם לתקרות המפורטות בחלק א.13
6. העובד לא בחר בבחירות מיוחדות כגון: פריסת הכנסה או רצף פיצויים על מענקי המעסיק.
7. העובד עומד בכל ההצהרות בסעיף ב.3

מתוך חלק ב' – חלק העובד

חלופה א' – העובד לא העביר למעסיק את חלק ב' ובנוסף התקיימו שני התנאים שלהלן:

1. סך הסכומים שהופקדו בקופות הגמל לקצבה אינו עולה על התקרה ל"רצף קצבה ברירת מחדל", הנקובה בסעיף 9(א7)(12) לפקודה.
2. מעבר לסכומים כאמור, העובד אינו זכאי למענק פרישה נוסף ממשלם שאינו קופת גמל לקצבה.

הנחיות לקופות –
יש לראות בסכומים כאמור סכומים שיועדו לרצף קצבה, אלא אם העובד יעביר לקופות הגמל אישור פקיד שומה הקובע אחרת.

ב.2 בקשות נוספות (יש לסמן V לפי העניין)

בכוונתי לבקש לפרוס את סכום המענק החייב בהתאם להוראות סעיף 8(ג)3 לפקודה (בקשה כאמור תוגש לפקיד השומה באמצעות טופס 116 ג).

אני מבקש ליעד סכום לרצף פיצויים שמקורו מהמעסיק או מקופה מרכזית לפיצויים בסך _____ ש. בכפוף לאישור פקיד השומה, הסכום כאמור יופקד על ידי המעסיק לקופת גמל לקצבה. מספר תיק ניכויים _____ 9

ב.3 הצהרת העובד (יש לסמן V לפי העניין)

1. אני מצהיר כי:

בגין תקופת עבודתי אצל המעסיק לא קיבלתי ממעסיקים אחרים מענקי פרישה פטורים ממס בהתאם לסעיף 9(א7) לפקודה.

לא הגשתי בקשה לרצף פיצויים בגין אירועי פרישה ממעסיקים אחרים.

טרם הגעתי לגיל הזכאות^(ה) או הגעתי לגיל הזכאות אך טרם הגשתי לפקיד השומה בקשה לקיבוע זכויות לפי סעיף 9א לפקודה - טופס 161 ד.

2. אני מצהיר בזאת כי כל הפרטים שמסרתי בטופס זה הם מלאים ונכונים.

_____ תאריך

_____ שם העובד

_____ חתימה

המעסיק יסכם את בחירות העובד בחלק ב' בכפוף לתקרות, יחתום על הטופס ויעביר אותו לידי העובד ולידי רשות המיסים. על העובד להעביר את הטופס לקופות לצורך משיכת הכספים.

סיכום בקשות העובד בחלק ב.1 ואישור המעסיק

סכום המענק החייב במס (29)	סכום המענק הפטור לפי סעיף 9(א7)(28)	סכום לרצף פיצויים (27)	סכום לרצף קצבה (26)	סכום המענק הכולל (25)
_____	_____	_____	_____	_____

ג.2 – המעסיק מעביר את הטופס ואת העובד לרשות המיסים

ישנם מקרים בהם התהליך אינו יכול להסתיים אצל המעסיק.

1. מקרה ראשון – העובד לא החזיר את הטופס למעסיק אך לא כל הכספים שלו נמצאים בקופה לקצבה או שהוא זכאי להשלמת פיצויים.

2. מקרה שני – העובד אמנם החזיר את חלק ב' אך הוא לא עומד באחד מהתנאים שציינו מעל (תנאים 1 עד 7).

ג.2 הנחיות למעסיק ולקופות ינתנו ע"י פקיד השומה, בכל מקרה בו לא מתקיימת אף לא אחת מהחלופות המפורטות בחלק ג.1. (יש לסמן V לפי העניין)

העובד לא העביר למעסיק את חלק ב' ולא התקיימו התנאים _____ כמפורט בחלופה א'.
(ציין את המספר שאינו מתקיים)

העובד העביר למעסיק את חלק ב' אולם, לא התקיימו התנאים _____ כמפורט בחלופה ב'.
(ציין את המספר שאינו מתקיים)

בהתאם לאמור, על המעסיק להפנות את העובד לפקיד שומה על מנת שיתן הנחיות למעסיק ולקופות הגמל ביחס לסכומים המדווחים בטופס זה. במקרה בו העובד לא יעביר למעסיק הנחיות כאמור והעובד זכאי למענק נוסף מהמעסיק, המעסיק ינכה מסכום מענק הפרישה המשולם על ידו מס בהתאם לתקנות, ללא מתן הפטור הקבוע בסעיף 9(א7) לפקודה.

לא לשכוח כמובן לחתום ולהוסיף חתימה של העסק. טופס לא חתום אינו תקין.

אני מצהיר בזאת כי כל הפרטים שמסרתי בטופס זה, על כל חלקיו, הם מלאים ונכונים וכי ידועים לי העונשים הקבועים בחוק בגין השמטת פרטים או מסירת פרטים שאינם נכונים.

חתימה

תפקיד

שם מלא

תאריך

חותמת

תוך כמה זמן יש למסור לעובד טופס 161?

יש להגיש את הטופס לעובד עד ה- 15 לחודש. מסירת הטופס באיחור תחשב כהלנת שכר.

קיבלתי מהמעסיק טופס 161 מה אני צריך לעשות?

יש לשמור את טופס 161 לצורך משיכה בעתיד של כספי הפיצויים. במידה ואתם מעוניינים למשוך את כספי הפיצויים או לדחות את המשיכה יש למלא את חלק ב' בטופס 161.

האם ניתן למשוך פיצויים ללא טופס 161?

משיכת כספי פיצויים ללא טופס 161 חייבת במס של 47% על כספי הפיצויים.

מה עושים עם טופס 161?

טופס 161 משמש לצורך קביעת המס על כספי הפיצויים. בהעדר הטופס ינכו מכם מס מלא על כספי הפיצויים. שימו לב כי המעסיק לא יכול להשלים את מילוי הטופס אם לא תמלאו את חלק ב' בטופס.

למה אני צריך טופס 161?

במידה ותבקשו למשוך כספי פיצויים ללא טופס 161 ינכו מכם מס מלא על כספי הפיצויים. גם במידה ואתם לא צריכים את הכספים היום יש לשמור את הטופס.

מהיכן מורידים טופס 161?

טופס 161 מקבלים מהמעסיק. במידה ואין לכם טופס 161 אפשר לבדוק מול חברת הביטוח או קרן הפנסיה האם קיים ברשותה העתק של הטופס. טופס 161 ריק ניתן להוריד מאתר מס הכנסה.

נדב טסלר, מתכנן פרישה, סמנכ"ל מקצועי בקוואליטי שירותים פיננסים, מרצה במכללת נתניה ובעל הבלוג: פנסיוני, להבין את הפנסיה